www.svoboda-news.com

Published and Distributed under permit (No. 281), authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 87. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 14-го ЦВІТНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 87. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, APRIL 14, 1921. — THREE CENTS

Вступна промова президента Гардинґа перед Конґресом Злуч. Держав у Вашинґтоні.

ПРЕЗИДЕНТ ОБГОВОРИВ ВНУТРІШНІ СПРАВИ І ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ, ЗАЯВЛЯЮЧИСЬ ПРОТИ ЛІГИ ПОБІДНИКІВ, А ЗА СТОВАРИШЕННЯМ НАРОДІВ, ОПЕРТІМ НА СПРАВЕДЛИВОСТИ. — ТАКОЖ ЗАЯВИВСЯ ЗА МИРОВОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 12. цвітня. — Сьогодня президент Гардинґ виголосив свою промову перед зібраними членами сенату і палати послів Конґресу, в якій обговорив свою внутрішню і заграничну політику на найблизшу будучину.

Він зачав бесіду про домашні справи, що його адміністрація передовсім заведе ощадність; що зменьшить видатки державні і обмежить воєнні податки. Буджет держави в фіскальних (скарбових, адміністраційних) роках 1922 і 1923 не може впасти низше 4 біліонів долярів річно, але і се вже принесе заощадженне значної суми.

Далі говорив про потребу скорого ухвалення тарифових законів для охорони американського промислу перед напливом чужих дешевих товарів.

Загалом, казав, американське правительство мусить бути бизнесове. Він не хоче політики в бизнесі, але бизнес в політиці є добрий.

Говорив про дорожню життя в Америці. Наприклад ціни на пшеницю і худобу вже значно спали, але консументи (ті, що купують поживу) того не відчувають, бо для них ціна хліба і мяса однаково дорога. Длятого він заявився за прискоренням спадку цін скоро знищимих артикулів поживи. Конґрес повинен зарадити наживництву і довести до якогось порозуміння між витворцем і споживником.

Президент сказав, що Конґрес не має права накладати податків на нарід для покривання недоборів зелізничих компаній. Але треба якось зарадити в крізі американських зелізниць. В останніх часах ведено таку господарку, що зелізниці щораз то підбивали ціни за тягарові перевози, аж дійшло до того, що промисл здержано і відібрано охоту до продукції. Конґрес повинен провірити відносини. Остаючі перепони, які є наслідком навику капіталістичного визиску, мусять бути усунені, а робітники мусять приєднатись до управи, розуміючи, що треба служити публиці, яка платить, та що проста справедливість є правом і буде правом народу.

Потім згадав про змаганне американського промислу до створення сильної торговельної фльоти і заявився за її розвитком для добра і розвитку американського промислу.

Відтак нагадав про потребу розвинення уладжень бездротних телеграфів із заграницею, аби публика могла користати із скорих вістий цілого світа.

Далі перейшов до заграничної політики, заявляючись передівсім проти теперішньої Ліґи Народів в Европі. ДО СЕЇ ЛІҐИ НАРОДІВ — казав він — ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ БУДУТЬ НАЛЕЖАТИ.

Президент Гардинґ казав, що Америка готова приєднатись до міжнародного стоваришення держав для удержання і підпирання мира, але ніколи до такої Ліґи Народів, що має висшу власть понад державами і є стоваришенням побідників у війні. Дійсне стоваришенне для мира може опиратись лише на справедливости, без пристрастий з минувшини, не яко орґан побідників, на підставі їх мирового договору для якоїсь групи держав.

Змагання Америки — казав президент — були і є до стоваришення народів, основаного на справедливости і праві, для конференцій і співділання проти війни, для вказування шляху до висшої цивілізації і міжнародного братерства.

Лише до такого стоваришення Злучені Держави можуть приєднатись.

Опісля заявився за резолюцією для привернення мирового стану між Злученими Державами і Німеччиною та Австрією й Угорщиною. Се не буде окремий мир — казав президент Гардинґ, — бо алянтські держави вже салі давно заключили мир з тими центральними державами.

Згадуючи про версальський мировий договір, сказав він, що Злучені Держави повинні згодитись потвердити свої права в сьому договорі, але із застороґами, що вони оставляють собі свободу ділання.

Вкінці заявився за помочию европейським народам в їх повоєнній відбудові.

ВІДПОВІДЬ ФРАНЦІЇ НА НОТУ ГЮЗА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 12. цвітня. — Французьке правительство відповіло на ноту державного секретаря Гюза, заявляючи, що воно годиться з його поглядом, що Америка не зріклася своїх прав до здобутків у минулій світовій війні через те, що Злучені Держави версальського мирового договору не підписали.

ДЛЯ ОБОРОНИ РОБІТНИЧИХ ПРАВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 12. цвітня. — Чотири братства зелізничих робітників получилися з Американською Федерацією Праці для боротьби проти законодавства, зверненого проти прав робітників.

Про се говорено сьогодня на конференції представників А. Ф. Праці і незлаканих з нею братств. На сій конференції вибрано також комітет, котрий має розглядати законопроекти, що відносяться до робітників, і здавати звіти перед зборами загальної конференції.

ФАБРИКИ ФОРДА ПРАЦЮЮТЬ НА РОЗМІР 1 МІЛЮНА ВОЗІВ НА РІК.

ДІТРОЙТ, МИШ., 12. цвітня. — Генрі Форд, власник великих автомобілевих фабрик заявив, що його компанія ніколи не була в таких добрих умовах як тепер. Продукція і продаж його автомобілів і тракторів щораз то зростає.

В січні с. р. продано 57,208 автомобілів і 1,138 тракторів; в лютім 63,603 автомобілів і 1,932 тракторів; в марті 87,221 автомобілів і 4,708 тракторів. Тепер компанія має невиконаних 102,000 замовлень, а її праця іде на розмір 1 мілюн самоходів на рік.

Тепер в компанії Форда працює всего 32,000 робітників. Нових робітників компанія Форда приймає лиш таких, що заявляються охоту остатись на стало в його фабриках.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД НЕ ХОЧЕ БІЛЬШЕ РОСІЙСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ З АМЕРИКИ.

Американське правительство мало вислати з нюйоркської пристані 35 російських большевиків кораблем „Манджурія" до Росії через Латвію.

Панна Роза Вайс, з офісу Рехта, котрий каже, що заступає російське большевицьке правительство в Злучених Держав, що се правительство більше не пустить до Росії жадних російських еміґрантів з Америки.

Представник Латвії Іван І. Калвін, заявив американським властям на Еллис Айленд, що він одержав каблеграму від свого правительства з Риги, столиці Латвії, щоби більше не давав візів для російських еміґрантів, котрі хотять їхати з Америки до Росії через Латвію.

МІНІСТЕР ДЕЙВИС ЗА ПОРОЗУМІННЯМ МІЖ РОБІТНИКАМИ І ПІДПРИЄМЦЯМИ.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 12. цвітня. — Міністер праці Джеймс Дж. Дейвис говорив сьогодня на зборах ордену Мус (мус—лось, олень американський). Він у своїй бесіді сказав, що пора в Америці дійти робітникам і промисловцям до справедливої згоди через спільні конференції.

КОНҐРЕС ТРЕТОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ СКЛИКАНИЙ НА 1. ЧЕРВНЯ.

З Москви доносять, що третий інтернаціональний конґрес скликаний до Москви на день 1. червня. Межи иншими справами, котрі мають порішені на сім конґресі, є: справа боротьби проти межинародної федерації робітничих юній в Амстердамі; справа відношення межи Третим Інтернаціоналом та італійською соціялістичною партією, котра колись належала до Третого Інтернаціоналу, але на послідним конґресі в Леґорн (Ліворно) постановила більшостю від Третого Інтернаціоналу відступити; справа німецьких комуністичних лідерів, як Кляра Цеткін, Леві, Даммінґ, і других членів виконавчого комітету німецької комуністичної партії, котрі виступили зі заряду сеї партії, щоби запротестувати проти викинення італійської комуністичної партії з Третого Інтернаціоналу. Як видно з сього, головними точками нарад конґресу московського інтернаціоналу буде полагодженне зростаючого серед комуністів світа обурення на диктаторське поступоване московських комуністів.

ПОЛЬСЬКІ НАДУЖИТТЯ ПРИ РОЗДІЛІ АМЕРИКАНСЬКИХ ДАРІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Львівський український дневник „Український Вістник" з 26. марта с. р., доносить:

На предложенне старости в Самборі упрошено на спільне засідание американського комітету помочі дітям також представників української народности, на якому українські представники устно і письменно зажадали, щоби з американських дарів у відношенню до скількости українського населення, приділювано відповідну часть до розділу між Українців. Тому жаданню рішучо відмовлено і ані з убрань, обуви, а відтак з флянелі нічого для У. Г. К. в Самборі для українських дітий не відступлено.

Таксамо малась річ, коли представники старалися в тому комітеті, щоби заложено американську кухню виключно для Українців і під їх власним зарядом, що є зовсім оправдане з огляду на кількасот дітий української народности.

Супроти такого поступовання були українські представники приневолені письменно зголосити своє виступленне з комітету помочі дітям на руки староства, щоби не брати на себе одвічальности за господарку польських комітетових дарами великодушної Америки.

Подібно як в Самборі діється у всіх комітетах помочі дітям на области Східної Галичини, а староста, зглядно ріжні „керовнікі" на українські представлення мають відповіди: „Єсьлі дзеці хцом єсць в кухні, нех прішедом на польскі обржондек". Дуже елеґантний староста Бідерман в Коломиї таксамо відсилає Українців з нічим, а „керовнік" Шрайбер, в Бережанах СС. Служебницям Сирітського Захисту не видав для сиріт ніяких дарів мовляв: „жеби Українцом носа утршець". Для української дітвори в Добростаї, повіт Дрогобич, львівський інспекторат відмовив помочі, бо мовляв: „ограниченї середники поживи". Тимчасом магазин у Львові не є порожний, одначе середники поживи ідуть на сток. Так виглядає поміч американського комітету помочі дітям, дарами зложеними Американцями на поміч всім дітям в Европі! До сеї справи ще вернемо!

АЙРИШСЬКІ РЕПУБЛИКАНЦІ НАПАЛИ НА АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСКА В ГОТЕЛІ.

Громадка айришських републиканських військ напала учора на один готель в місті Даблині, столиці Ірляндії, котрий анґлійські війска уживають як бараків. Републиканці підїхали під готель в автомобіли, вивалили часть стіни при помочи динаміту, а потім почали вкидати до середини рушні бомби та стріляти з револьверів. Анґлійські жовніри почали відстрілюватись. Битва тревала 20 мінут. В битві погибло двох Айришів та один Анґлієць. Повстанці відїхали на авто. Вечером поліція заарештувала кілька осіб, але вона не має доказу, чи се вони брали участь в нападі на готель.

ВЛАСНИХ УРЯДНИКІВ РОЗСТРІЛЮЮТЬ.

З Копенгаґи, в Данії, доносять, що російське правительство арештувало в Москві 24 своїх урядників, замотаних в розділ їди, та засудило їх на смерть.

ОБРАБУВАЛИ ҐАЛЕРІЮ ОБРАЗІВ

Видно, що ціна 300,000 долярів, заплачена Німцями за один образ американською фірмою, звернула на себе увагу, коли, як доносять з німецького міста Ваймару, вломники вломались в ночи до ваймарського музею і забрали звідти кілька образів, мальованих яких 300 літ тому та маючих разом вартість коло одного міліона німецьких марок.

МІНІСТЕР АРЕШТОВАНИЙ ПОЛІЦІЄЮ ЯК ПІДОЗРІЛА ОСОБА.

Німецькому міністрови заграничних справ, д-рови Вальтерови Сімонсови трафилася в неділю прикра пригода. Він поїхав на недільний відпочинок над озеро Люґано, в Швайцарії. З двома приятелями всів на лодку і поїхав попливати по озері. На озері захопила їх буря, котра примусила їх висісти на італійскій стороні озера. Тут три Німці, не вміючі говорити по італійськи, зараз звернули на себе увагу італійської поліції, котра арештувала їх та відставила на поліційну стацію. Тут поліція мала не мало сміху, коли один з арештованих став вперто заявляти, що він є німецьким міністром заграних справ. Не маючи при собі німецьких пашпортів, вони не могли вилеґітимуватися, хто вони такі. Поліція не повірила їм на слово і відвела їх пішком чотири милі, в дощ і плюту, до місцевости Понте Треса, де знов поліційні власти забавлялися, як Німці ручили, що один з них є міністром заграничних справ. Наконець викликано телефоном готель в Люґано на швайцарській стороні і звідти посвідчено за трох Німців. Коло півночи вернули вони, збіджені і промоклі, до готелю в Люґано.

ПОМЕРЛА БУВША НІМЕЦЬКА ЦІСАРЕВА.

В місті Доорн, в Голандії, померла дня 11. цвітня о годині 6. рано бувша німецька цісарева, Августа Вікторія, жена Вільгельма Гогенцолерна. При смерти її був лікар, її третий син Адальберт та муж, бувший цісар Вільгельм II., котрого до смертної постелі прикликано в послідній хвилі. Причиною смерти була хороба серця, на котру бувша цісарева нездужала від часу, як після нещасливого для Німеччини кінця світової війни, ціла цісарська родина втекла за границю.

Вона походила з німецької князівскої родини Шлезвіг-Гольштайн і родилася 62 роки тому. Вона вийшла заміж за німецького кронпринца в році 1881. Хвалили її як велику господиню. Мала вона семеро дітий, з того шість хлопців. Нещастями й життя мали бути: сварка межи її мужом та найстаршим сином, наслідником німецького престола; війна та її наслідки, утеча за границю краю, а наконець самоубийство наймолодшого сина. Вона родилася на вигнанню, та вигнанню і померла.

Похоронять її в Потсдамі в Німеччині, де є величава палата німецьких цісарів, в котрій небіжка була цісаревою 30 літ. Німецький уряд дав до зрозуміння, що він не дасть ані бувшому німецькому цісареви ані бувшому німецькому наслідкови престола дозволу взяти участь в похоронах. Лише члени цісарської родини, котрі живуть в Німеччині, будуть могти бути на похоронах.

Потрійний союз відкладає страйк.

ЛОНДОН, 12. цвітня. — Потрійний Союз, себто союз федерації анґлійських трейдюніонів вуглеників майнерів, зелізничих та перевозових робітників, постановив нині о годині 8. вечером не починати о годині 12. в ночи страйку всіх робітників, злучених зі Союзом, як се було плянованo передше; в виду того, що межи представителями майнерів та властителів копалень ідуть переговори, Союз постановив відложити страйк на 24 години.

МАЙНЕРИ ВІДКИДАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Конференція межи майнерами та властителями копалень під проводом Ллойда Джорджа відбувається далі, але покищо вона не довела до нічого. По скінченню нинішного засідання представителі майнерів говорили, що властителі вперлися на своїм, що заплату робітникам треба обнижати округами, а робітники обстоювали своє давне домагание, щоби про зниженне заплати зробити одну умову на весь край.

На становищи властителів копалень стануло правительство; Ллойд Джордж заявив, що зібранне всіх доходів з копалень в одну суму не можливе, бо се вимагалоби просто такої власти над майнами, що ся власть рівнялабися націоналізації майн (перебранню майн на власність держави). Сеї націоналізації держава переводити не може, бо на думку теперішнього уряду вона булаби некорисна; при націоналізації і майнери і зарядчики не мали би інтересу ані охоти працювати щиро; в наслідок того продукція вугля зменчилабся; через се анґлійський вуглений промисл стратиби богато в заграничній торговлі; кошта вугля зросли би і се відбилобся тяжко на промислі краю; занепад вуглевого промислу викинуби богато майнерів з роботи та підняв ціну вугля, а тим самим життєві кошти для всіх других людий. З тих причин уряд противиться пропозиції майнерів, щоби про заплату майнерів зробити одну умову на всю Анґлію. За те уряд пропонує, щоби в кождім окрузі зроблено осібну умову і щоби робітника заплата була більша в тих округах, де доходи з копалень більші, а менча там, де доходи менчі.

Сю пропозицію майнери відкинули. Вони далі домагаються одної умови на всю державу щодо заплати; супроти того однак, що така умова зараз замкнулаби всі менче оплатні майни, які не моглиб платити такої заплати, то майнери рівночасно домагаються, щоби доходи усіх майн трактовано як одну суму, з котрої мається платити майнерську заплату. (Се збиранне в одну суму доходів усіх майн називають „пуліґ оф профітс".)

ВСЯ УКРАЇНА ТА ПІВДЕННА РОСІЇ В ПОЛУМИННЯХ ПОВСТАННЯ.

КОПЕНҐАҐА, Данія, 12. цвітня. — Спеціяльна кореспонденція газети „Берлінґске Тіденде" доносить з Гельсінґфорсу, у Фінляндії, що селянські повстання в полудневій Росії ширяться як лісовий пожар. На чолі повстання в полудневій Росії стоїть ґенерал Антонов, анти-большевицький провідник.

Доходять сюди вісти, що ґубернії: тамбовська, воронїжська, курська і самарська находяться в руках повстанців. Місто Харків, найважнійше місто на схід від Дніпра, може впасти в руки повстанців кождого дня.

Повстанне має бути дуже небезпечне для совєтського уряду, так як сі повстання відривають від Москви довіз живности.

УГОРЩИНА ЗАЯВЛЯЄ, ЩО КАРЛО Є ЇЇ ПРАВНИМ КОРОЛЕМ.

БЕРНО, Швайцарія, 12. цвітня. — Угорське правительство повідомило швайцарську федеральну раду, що воно уважає Карла своїм правним пануючим та що лише „заграничні обставини" не дозволяють йому виконувати прав монарха. Угорщина просить тому швайцарське правительство дозволити Карлови жити постійно в Швайцарії.

Швайцарське правительство покищо нічого не відповіло на сю ноту Угорщини, але застерегло собі відповідь на пізнійше, як воно розбере докладно всі обставини, а передовсім інтереси Швайцарії.

ЕСПАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРО СОВЄТСЬКУ РОСІЮ.

МАДРИД, Еспанія, 12. цвітня. — Тут відбувається конґрес еспанської соціялістичної партії, котрий межи иншими справами має передовсім полагодити справу приступлення до Третого Інтернаціоналу в Москві.

На конґресі виступали Фернандо де льос Ріос і Ангвіно і складали своє справоздание з подорожи по совєтській Росії. Оба делеґати заявили, що вони застали Росію в найстрашнійшім положенню під кождим зглядом. Кілька тисяч большевиків держить великий народ в нечуваній неволі. Народ не має волі і живе перемираючи з голоду.

ТАЙНА УМОВА МЕЖИ ІТАЛІЄЮ ТА ТУРЕЦЬКИМИ НАЦІОНАЛІСТАМИ.

ЛОНДОН, 12. цвітня. — Виходить на яв, що в той самий час, як Греція бореться в Малій Азії проти турецьких націоналістів, другий алянт Італія заключує угоди з турецькими націоналістами. Недавно тому в Лондоні мали підписати турецько-італійську умову; підписали її: граф Сфорца, італійський міністер заграничних справ, іменем Італії та Бекір Самі, представитель Кемаля, провідника турецьких націоналістів в Малій Азії. На основі сего договору Туреччина зобовязується брати від Італії капітал на економічний розвій краю, а зате Італія зобовязується помагати турецьким націоналістам здобути назад Тракію, колишню провінцію в Европі, та місто Смирну в Малій Азії, і завести мир межи Туреччиною та алянтами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. ПЕРЕДПЛАТА.
Three cents the copy. Поодиноке число три центи.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates. В Джерая Сіті і заграницею.

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Телефон „Свободи" 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Геройська оборона Рідної Школи.

У вчерашньому числі подали ми за львівським дневником „Український Вістник" опис терпінь і переслідувань, які перебула УКРАЇНСЬКА ПРИВАТНА ГІМНАЗІЯ В ГОРОДЕНЦІ, В ГАЛИЧИНІ, котру остаточно ляцькі наїзники заборонили.

Радимо кождому галицькому Українцеви в Злучених Державах і в Канаді прочитати сю статтю, аби ні на хвильку не забували, що діється тепер в їх рідному краю.

Кожда така подія в Галичині за польського наїзду повинна нам пригадувати не лише те, що ми маємо вести тут, в Америці, боротьбу проти наїзниці Польщі, — але також і те, ЩО МИ НЕ ПОВИННІ ЗАБУВАТИ НА ТИХ НАШИХ БРАТІВ, ЩО БОРЮТЬСЯ ПІД ОБУХОМ НАЇЗНИКА.

Ті школярі з Городенщини, котрі вигнані Ляхами зі своєї хати, збудованої за хлопські складки (бо їх податки ішли на школи польські), УЧИЛИСЬ НА ПОДВІРЮ ПІД ГОЛИМ НЕБОМ, А В ДОЩ ПІД ПАРАСОЛЯМИ, хотяй Лях, що їх вигнав з їх шкільного будинку, з них собі глузував, — се молоді герої, які заслугують у народу на пошану і признанне.

Наука з книжок — потрібна для знання книжкового, а наука на дворі на дощі — потрібна для знання тяжкого життя і боротьби чоловіка невільного, аби стати вільним.

Ті молоді ученики, малі герої, будуть колись добрими борцями і робітниками для свого народу.

Нарід, що має таких синів, не загине. Се бачать і знають наші браття в Галичині і тому вони хотяй голодні і під тяжким обухом, на дусі не впадають, але борються безупинно далі, з повною вірою на повний успіх і побіду.

Тільки Українці в Америці, що замісць тих малих школярів-героїв що днини бачать лише глупу сваволю і чують дикий гук забурманених большевизмом (котрого не знають ані не розуміють) мудрагеликів, та спокійно тій комедії приглядаються, забувши цілком за потребу оборони рідного краю.

Народна освіта на Україні під большевиками.

Про неї так пише О. Несмашний, котрий недавно їздив по ріжних губерніях України:

Большевики хваляться, що вони радикально винищують народню темноту. Дійсність показує инше: нема книжок, нема паперу, пер, чорнила (селяне їз бузини варять), олівців і т. п.

Бракує учителів, бо без платні ніхто жити не може, коли, прим. на Поділлі учителям не платили 7 місяців.

Учитель для большевиків — особа підозріла. „Ви, українські учителі! Самі посудіть, якже ми, Росіяне, можемо вам довіряти?" — так казав большевицький комісар учителям у Тальному.

Середня школа майже не істнує. Хоча сам Луначарський (большевицький міністер освіти) признав, що поспішна реформа зруйнувала середню школу в Росії, однак народний комісар освіти Гринько повторює помилки своїх російських товаришів.

Для трудової школи нема підготованих учителів, нема підручників. Кращі шкільні будинки взято під радянські установи.

Вища школа находиться в ще гіршому стані. Професори розбіглися; а то вимерли, а студенти не можуть ходити на лекції, бо треба на хліб заробляти.

Инші наукові українські установи трохи животіли, поки українська кооперація давала їм піддержку натурою. Видавництва, через брак паперу, нічого не можуть робити, а книгарні тому, що книги забрано у власність держави. Щоб видати підручника тригонометрії українською мовою, ухваленого науковими авторітетами, один катеринославський учитель звертався аж до Гринька, але нічого не добився. Місцеві сатрапи — Росіяне, пропонують дати паперу на російське видання тої книжки; а потім доперва готові дати паперу на видання українське.

За останні роки боротьби загинуло багато української шкільної молоді в боях і від терору. Культурно ми не йдемо вперед, а лише назад. Доказом сего є той факт, що є дуже багато сіл, які до большевиків мали школи й „Просвіти", а тепер замість книжки або співу втішаються самогонкою. Підносення рівня культури на Україні не в інтересі большевиків, бо українська школа будить національне чуття.

Але, з другого боку, вони знають, що з неграмотним населенням до соціялізму не можна дійти. Се одна із тих суперечностей, в які ходом історії поставлена большевицька партія.

Так виглядає дбанне московських большевиків за українську освіту.

МОСКОВСЬКІ КОМІСАРИ І ПОЛЬСЬКІ ПАНИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН-РОБІТНИКІВ.

(З львівського дневника „Український Вістник" з 25 і 26 марта, 1921).

І сталось. Дня 18 марта с. р. Польща у риськім мирі конець кінців одержала бажану для себе санкцію; одержала такі границі від урядів московського і харківського, про які в найбільш дивовижних снах не мріяв навіть найгорячійший польський фантаст.

І вже сьогодня ми є свідками, як деякі органи польської преси потверджують наш погляд. „Курер Львовскі" в статі „Характер „контрреволюції в Росії" (ч. 71. з. 25. с. м.). виразно боронить уряду совєтів, з котрим підписано мировий договір. Орган одного з лідерів польської людової партії і автора риського договору. Яна Домбского безпардонно нападає на кронштадських моряків, що поважилися виступати проти „самодержавних комісарів" і оглядно підмальовує, що хоч „большевики не є ідеальним урядом (мій Боже, деж є ідеальний уряд?), то „пораз перший треба поздоровити уряд совєтів", що вони згнобили голос анархії і безконечного бунту, який репрезентують кронштадські моряки.

Правда, се ще несміле славненне, та звільна ми певно будемо свідками отвертої, щирої і відважної оборони уряду совєтів. Що-ж — і нічого нового під сонцем. А незаперечною правдою лишиться твердження, що крайности притягаються, що реакція з права і реакція з ліва подають собі руки, як колись в Андрусівському мирі обєднались представники польської „золотої свободи" і дрябдипломати самодержавного московського царя. Піде правди діти, Польща мусить піддержувати совєтський уряд, бо інакше розвалиться та майстерна будівля, котру названо риським миром.

Риський договір, ся наглядна карикатура мира, не позбавлена також „ідейних" основ. В артикулі 2-ім на початку говориться: „Обі договірні сторони згідно із засадою самоозначення народів, признають незалежність України і Білоруси"... Скільки облуди криється в тім признанню; скільки наглядного насміху над найвисшим правом нашого століття — виказує і сам мирний договір і всі попередні насильства над Правом Нації.

Рига вже другий раз-е свідком сеї брехні. Перший раз дізнався світ про приміненне права самоозначення українського і білоруського народу з приводу підписаний мирових прелімінарів в Ризі 11. жовтня, 1920, а другий раз дня 18. марта, 1921. Та се своєрідне, признанне тягнеться червоною ниткою вже від 1917 року.

Оскільки ходить о уряд совєтів, то вже дня 4. грудня, Рада Народніх Комісарів признала Українську Народню Республіку. На основі голошених собою засад, а головно на основі ухвал 2-го Всеросійського Зїзду Совєтів сказано, що „соціялістичний уряд Росії, Рада Народніх Комісарів, ще раз всім народам, гнобленим царизмом і великоруською буржуазією; признає тим народам навіть право відлучитись від Росії. Тому ми, Рада Народніх Комісарів, признаємо Українську Народню Республіку, її право відлучитись від Росії або розпочати переговори з Російською Республікою про уставленне федеративних або інших відносин". Се голословне твердженне, як опісля виявив дальший хід подій, було призначене тільки хід подій, було призначене тільки на експорт. Бо коли небавом Каледін виступив проти уряду совєтів, той самий „соціялістичний уряд Росії" по-просту наказав Українській Центральній Раді — як свому васалеви — співділати в знищенню Каледіна. Колиж У. Ц. Рада відмовилася від сеї ролі, то одержала ультимат. Сей ультімат з 20. грудня. 1917, важний тим, що там поруч згаданого приказу міститься вдруге признанне не залежности України, а саме в словах: „Рада Народніх Комісарів все і безумовно признавала право кождого народу. в тім і українського, до незалежного державного істнування"...

Та скоро тільки Україна проголосила, згідно із засадами „соціялістичного уряду Росії", свою незалежність, зараз зверпувся проти неї меч червоної Москви. Поїв Муравйова на Київ весною, 1918, се хиба найкрасша ілюстрація до голошених російськими пролетарськими ватажками засад. Право самоозначення у відношенню до українського народу проголосила Рада Народніх Комісарів в тім передсвідченню, що Україна дальше добровільно захоче бути погноєм Московщини. Але скоро тільки український народ на ділі забажав покористуватись тим правом, тоді затоплено українські визвольні змагання в морі крови.

Вибиті сильною рукою Німців, большевики мусіли опустити Україну і приступити до мирових переговорів в Києві. Одним із заступників совєтської Росії на переговорах в Києві був Дмитро Мануїльський, той самий, котрий в Ризі 11. місяців. 1920, підписав прелімінарний мир з Польщею іменем України. По протигетьманському повстанню „соціялістичний уряд Росії", послугуючись башкірськими, китайськими і московськими дивізіями, масовими, чрезвичайками, тюрмами, безприкладним терором і грабунком, переводить по свойому „самоозначенне" України, а український народ в безупинній боротьбі з ворожою окупацією право самоозначення, право на вільне, незалежне державне життє.

„Також і Польща признала вже раз Українську Народню Республіку (отже, не-радянску) на основі польсько-української умови з 22. цвітня, 1920. Польська телеграфічна аґенція дня 29. цвітня, 1920, принесла отсе офіціяльне повідомленне: „Польський уряд признаючи права України до незалежного державного життя, визнав Директорію незалежної Української Народньої Республіки з головним отаманом Семеном Петлюрою на чолі, верховною владою Української Народньої Республіки".

За отсе підступне і — як опісля показалось — вповні безвартен признанне Петлюри розійшовся з всеукраїнським громадянством; заняв становище ворога всіх західних Українців, повів границі від Польщі по річці Збруч, давньою границною лінією між Австрією і Росією до Вишгороду; дальше через кремянецькі узгіря, на схід від Здолбунова, границею ревінського повіту до полудневої границі Минської губернії до ріки Припеті і Припетою аж до Дніпра. За се безвартне признанне Петлюра признав упривілеєне становище польських поміщиків на Україні, йдучи проти насушних змагань українського селянства.

За сей обман Петлюра признав Полякам на Україні, (і 2%) найбільш впливову і протекторську позицію в українській державі. За пустий звук Петлюра лив кров українських борців в обороні підписаних собою границь Польщі, за се признанне" дійшов він до кляснфікації своєї особи в історії України — яко одного з найбільших шкідників. Правда, за всі ті дарунки із всенародньої скарбниці українського народу в користь Польщі Петлюра одержав теж „дарунок", а саме польський уряд „признав йому области від Збруч до границь з 1772. р...

І що-ж? Між польсько-українською умовою з 22. цвітня 1920 і прелімінарним миром в Ризі з 11. жовтня, 1920, не минуло навіть 7 місяців, як пан Домбський (автор польсько-української умови) переніс признанне Української Народньої Республіки на Українську Радянську Республіку, філію Совєтської Росії.

Ми нераз звертали увагу отаман Петлюри і його окруження; нераз перестерігали, боже ми красше знали вдачу наших сусідів, та отаман Петлюра уважав нас і вважає своїм ворогами. Що-ж скаже тепер обмануте дніпрянське громадянство?

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

КНИГА ГОРЯ.

Приїхала книжка до мене із-за моря; одна, та за богато стане.

Бачив я книжки, оправлені в людську шкуру і відвертався від них, а від цеї відвернутися не можу.

Тягне мої очі до себе, як глибоке плесо води, як озеро в степу, коли місяць повисне над ним, а верби хитаються й розказують про тих, що лежать на дні.

Я не годен покласти на полицю поміж другі книжки цеї книги, що зветься: „Трагедія галицької України".

Сторінок у ній 253.

А слів не счислити. Не слова —сльози і сціпеніла кров.

Пекло. Не Дантове, теперішнє, живе.

Бачу провідників народу, від Маркіяна до нинішних і розумію, чого вони хотіли. „Не чужого ми бажаєм, а свого то права, де полягла, там воскресне козацька слава".

Осінь. З дерев осипається листя, а в чотирох мілионах серць розцвітаються цвіти волі й слави.

Журавлі відлітають за море, а з далеких країв прилітає надія.

З цих країв що проніх бабуся в казках оповідала, що про них співала нам мати наша, як ми ще у колисках лежали. Мрія ставалася життям.

„Де Дністер, а де Рейн! А я за Рейну бачу Маркіянову могилу і Добрушеві комори і цілий край і весь мій рідний народ...

Треба читати книгу.

Бо вона, як сніг на могилі, як покривало на грудях мерця. Така біла — з верху.

З лівого боку синьо-жовта лента, вузка й полиняла, як всьо у нас.

На середині синьо-жовтий лев, наш державний знак.

Спинається на скилу, а скили вриваються під ним.

Ой уривається!

Але на голові його королівський вінець. Чому тернового не має? Тернем заростає наш край, тернові шпильки вбиваються у серце, в мозок, в кожню нашу думку.

Терновий вінок, це вінок у української слави.

Колючий і не гарний собою, але не вяне ніколи.

Побачать внуки вінок, котрим вінчали голови дідів.

Побачать!

Сисьо-жовтий лев, це знак, до котрого я привик від дитини.

В бережанській церкві біля лівого пристола стояла стара, темно-синя хоругов. Як небо осінньої ночі.

На ній вишито золотого лева, що на скилю спинався.

Хоругов стояла обтулена в чорне сукно, в таке чорне, як гріб. Але на свята її розвивали. І тоді оживала вона. Хвилювала разом з молитвою вірних, з зітханнями наболілих грудий. Здавалося — хотіла добутися на волю і вести нас — куди? — того я тоді не знав, але нині знає це кожний.

Було мені літ десять. На свято знесення панщини пішов я до церкви. Народу, — як стебла на ниві. Мене приперли до лави, над якою мавя прапор. Я чув шелест перетлілого шовку, мов порох одягів у старих саркофатах.

Прапор, як прикутий орел, зривавсь до лету.

Я стояв на лаві, а очі мої перебігали по головах народу, мов по бруковім камінню, аж до святої святих.

Там мій дід співав: „Тебе Бога хвалим".

Висока стать хилилася все чище, а дужий голос піднімався в гору. „Від огня, граду, голоду, мору і війни — хорони нас Боже!"

„Від огня, граду, голоду, мору і війни — хорони нас Боже", — гуділо довкола мене і в мині і в цілій вселенній.

Образи, вікна, свічки співали цю зворушливу, благальну молитву. Розсаджувала вона мури старинної церкви і мчала як гураґан, ця молитва горем прибитого люду.

Блакитний прапор не устоював місці, захитавсь і повалився на голови людий. Подавали йому руки рукам, він плив, як човен по хвилях, аж упав на ступінях пристолу.

Мене винесли безпритомного з церкви...

Так. Отсе той самий наш державний знак.

Але нам другого захотілося, бо ми хотіли одної України.

„Рекоста бо брат брату: „се мое, а то — мое же!" І начаста князи про малое „се великое" молвити, а сами на себе крамолу ковати, а поганої со всіх стран прихождаху с побідами на землю Руськую".

Окропіши ми ісопом і очищуся, умиєши ми і наче сніга ублюся, — о Боже!

Тяжко читати цю книжку.

Кожня сторінка, це шматок твойого власного світа, кожне слово, нерв твоєї душі. За тую книжку, не грішми, а здоровям платиш.

Ось 14 сторінка.

„В четвер, 31. жовтня 1918 р. в пів вечірних годинах відбулося засідання Української Національної Ради, на котрім назначено отамана Дмитра Вітовського, командантом українських військ".

Не кого другого, його, не великого тілом, а кремезного духом чоловіка.

Бачу його, бо не бачити не можу.

Зимою 1914 року приїхав до Відня з Карпат. В гамір столиці привіз шуми ялиць, дим гутульських хат, горду мрію верхів Чорногори. Малоомовний, говорив богато, умів мовчанням говорити. Тишина говірлив-ішша від бур'ї.

Сиділи ми в якійсь склепленій пивниці, при тускім сяєві вічок. Зі стелі косело звисала, на стінах звіяли давні літа. Перед нами стояли чарки з вином, до котрих ми ніяк не могли доторкнутись, так далеко було нашим устам до холодного скла.

Четверо нас сиділо. Весоловський Ярослав, я, Дмитро Вітовський і його суджена. Ніхто не знав, що судила нам доля.

Оден на віденському звинтажі лежить, другий як Ікар знявся був під хмари, та сонце віск у крилах розтопило, третя, як чайка понад морем бється. А я? Я згадую великих мерців.

Гірко насміялася доля над нами!

Та не прокленаймо її. Вона дала нам моменти, які за щастя стануть, моменти, коли єднаються душі у великому бажанню, в ідеї, що дає розуміння вічного життя.

Щож таке єднало нас тоді?

Те, що й нині єднає усіх добрих людий від Сяну по Дон, — горе народу і бажання кращої долі для його.

Прийде пора, коли це єднання стане силою більшою від усіх писаних програм, бо воно написане кровю, прийде пора, коли це єднання стане подібним до руху планет і до кружляння електронів в атомі і його космічній силі не супротивитьсяніяка потуга. Прийде пора!

Цеї пори дожидали ми тоді, дожидаємо й нині. Оден на звинтарі у Відні, другий, що впав, бо до сонця летів, третя, що над хвилями чайкою кигоче. А я? Я згадую покійних, але живих.

Пора іде. Чую, як міліони ніг зливаються в оден тупіт важкий, в ходу побіди, а міліони серць бють, ніби молот Цикльопа.

Пора прийде...!

В деревяному ліхтарі дотлівала свічка, з другої пивниці залітав бренькіт гітари. Вітовський казав:

„Найгірше жаль мені цих малих хлопців. Є такі, що їм мами, а не війни треба. Молоко-б їм пити, кашу їсти, а не в ровах, у студені сидіти. Як вітром обгуляй смерчики стоять перед очима в мене, як ямники, що їх по Різдвяних святах з покоїв на сміття викидають...

„Четверту, пяту клясу скінчив і до стрільців прийшов. Рветься до праці, як молодий коник. Прийде зі стежі, голодний, продрохлий, скапи з одежі звисають, борушки. Приляже в куті на мерві, а задзвонить телефон, то він перший встає, а спитай: хто голоситься добровільно на стежу, він перший кличе: „я!" Гадаємо, мені легко дивитися на те?"

Замовк. Свічка дотліла...

„платити!"

Як тяжко читати тую книгу.

Дня 1. листопада появилася відозва Української Національної Ради:

„Український Народе!

„Голосимо Тобі вість про твоє визволення з віковічної неволі. Він нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави" і т. д.

Так. Від нині ти господар цього шматка рідної землиці, в котрому твої кости гниють, поки їх ворог не розвіє з вітрами, поки чужий плуг не розоре твоєї могили, щоб чужинцеві мовк було сказати: яка тут Україна, тут навіть сліду з Українців нема?!

Такий ти вольний горожанин, мій безталанний землячє!

„Український Народе! — кликала дальше відозва. — Всі свої сили, все посвяти, щоб укріпити Українську Державу".

І хібаж ти не посвятив усього? Де Сибір, де Альпи, де Пинські болота, скрізь кістки твої чекають, воскресення з мертвих.

На страшний суд з усіх сторін зійдуться, міліони резчеплених голов, просверлених серць, відрубаних рук і ніг.

З усіх сторін, де Сян, де Дін, де наше, а не наше море.

Не пощадив ти нічого, та ніхто не пощадив тебе.

І дяки не було тобі від нікого.

Дяка, це сентімент, а життя, це торг.

Торгують життям одинців і народів, продають нас, як колись продавали Негрів, великі торговці.

А платить брехнею.

Самовизначення, чотирнайцять пунктів — хіба не гарний гріш? Хто дасть більше, гей хто більше дасть, то раз перший і другий, і... та життя довиться решту.

Український народ посвятив усі свої сили, щоб збудувати українську державу.

Попадені хати, помордовані діти, зрезервовані жінки, якої вам ще посвяти треба? А труп, а труп, а знущання над тілом і духом Українця! Ні, ні — не вимагайте більше. Добийте торгу, добийте, купці невмолимі, а то будучність підведе цей крівавий рахунок. Він не задавнюється ніколи, не перечеркнити його ні пером, ні мечем, ніщим...!

Ох як гірко читати тую книжку!

Вісімнайцята сторінка.

„Дня 2. листопада в деяких вулицях Львова залунали крісові вистріли. В околицях головного двірця зайняли ся польські узброєні відділи. Отаман Гонтський прибуває у Львові стан облоги. З вікон поодиноких домів і з дахів на українське війско сипалися стріли. По кількох днях в середині міста усталилася боєва лінія. До кріпостей і машинових стрілів прибула гармата артілерія. Всі проби до згоди завели. Лилася кров, боротьба коштувала багато".

Ці слова падуть як каміння. Коротко, просто, без літературних прикрас; ніби літопись староруську читаєш. А цеж стріляли на наших братів, це сестри наші тремтіли на вид рогатих шапок це рідна кров лилася між мурами міста, якого основи клав наш король Данило для сина свого Льва, це Львів.

Тими вулицями кожний з нас ходив, між цими мурами минуло кілька літ нашого життя, там Юр. там Волоська церква, і „Просвіта", і „Товариство Шевченка" і театр, — вислід благородних жертв, докази нашої творчої сили!

Ці слова падуть як коміння.

„В ночи з 21. на 22. листопада українські війска вийшли із Львова..."

і не вернули до нині. Де вони тепер?

Куди вони йдуть, там бори гудуть, Та кривавая тая доріженька, куди вони йдуть..."

Сім місяців стояли у важких боях сторожі української волі, сім місяців довгих як століття. Голодні, босі, з жахом заглядаючи до ладівниць, чи хватить куль на нині.

А завтра?

Знаєте, як боровся Кричевський?

З трупів сипав вали. Вали більшали, а живих маліло.

Аж остався оден, сам оден з раною на голові.

Таким його бачимо до нині. Таким остануться у памяти

грядучих поколінь образи галицьких українських воїнів.

Кільканайцять тисяч на Угорську Україну пішло, кількадесять у поміч Петлюрі полетіло, а на жмінку, що осталася дома, ворог насунув ніби чорна хмара.

З далеку ця хмара наступала. Аж звідтам, де Ярославова донька на королівському пристолі сиділа.

Ось коли пригадали собі подякувати нам за Анну Реїну.

Не забутнє нам дяки тієї, не забути у вік.

Кожня хата і кожний хрест і кожня крівава доріжка, розкаже внукам нашим, як нам каменем за хліб відплатили...

Ой не легко читати тую книгу. Вона зветься „Трагедія Галицької України", а для мене вона „книга горя".

А всеж таки читаймо її, — розгорнім сторінку 33.

„Щоб винищити цілу українську інтелігенцію заряджують польські військові команди і жандармерія та польські цивільні власти масові арештовання і з арешованими, згладно з інтернованими поводяться гірше чим із найпідлійшими злочинцями. Побивають їх, так що побитий умріє, або стає калікою на ціле життя. Інтернованих виголоджують без огляду на їх вік і на суспільне становище. Цілими місяцями держать у темних, брудних і вохких казматах у голоді й холоді. Крім цього заряджують по селах масові побої нагайками й дротяними прутами та дивляться крізь пальці на осоромовлювання і на звірські насильства жінок і дівчат здичілою салдацькою".

Загальне число виносило тоді, як готовилася книга, коло 100.000. Між ними проф. Студинський, В. Охримович, Лев Ганкевич, багато послів, адвокатів, лікарів, коло 1000 священиків, 46 монахів, чимало жінок визначних Українців, а навіть дітей, нищє 10 літ.

Хрестовий похід, — хід з хрестом на Голгофту.

Знаю його.

Сидиш за працею дома аж на порозі штики.

„Просимо — з нами!"

„Як? Що? Куди?"

„Побачимо. Ждемо пів години".

За пів години маєш позводити свої порахунки з життєм. І-деш в саме полудне, самою серединою вулиць. Тисячі очий сверлують тебе, палять. Вони вольні, ти ні. Хто мимоходом доторкнеться твоєї одежі, очищує свою, ніби заповітреного торкнувся. Хто вчора їв з тобою хліб сіль, нині відвертається у другий бік і зза угла глядить куди тебе ведуть?

Вчора ти був чоловік, а нині арештант, тікай від нас!

Я знаю це.

І мене вели й везли оттакими милі сто. І мені казали йти через ліс, у який входив жнив, а лишаєшся трупом.

Та спас мене мій ум і поміч добрих людий.

І нині, я простягаю руку до всіх вас, брати й невольники за волю України і кличу: „простіть, що я не витерпів усього, що перетерпіли ви! Не всі хрести з одного дерева і не всіх їх тесала та сама сокира. Є легші і є тящі між ними, але кожний з нас має свій хрест і велика українська Голгофта.

А під хрестами вони одіж з розпятих дерев на жребіє метають.

Не відгадана річ чоловік.

А хіба ми люде?

На силу читаю тую книжку.

Ніби цвинтарем іду і по коліна у свіжі гроби западаю.

Тяжко іти!

„До хати конаючого О. Льва Горалевича впали легіоністи і хотіли його знов тягнути туди, де здоровля лишив, — до вязниці.

Тоді з другої кімнати вийшла його донька, Олеся Гординська, з маленькою дитиною на руках і на вколішках вговорнів польських благала, щоб батькові дали спокійно сконати.

Прокололи її багнетом, і батько, побачивши це — сконав".

Такий останній образ поніс з собою на той світ.

А вони?

Пішли до дальшої роботи, бо роботи багато, а вони робітники пильні, наймити війни...

Одному життя легке, другому легка смерть, а третьому і жити і вмірати тяжко.

Авсеж таки — життя не вернути; не бери, чого віддати не можеш!

Та де ці слова, щоб душегубам промовили до серця...?

Нема нічого кращого над гарну людину і нічо поганійшого над погану душу.

Та — за останніми сила.

І — це зветься війною.

Перше душегуб, то був злочинець, а нині він лицар; меч на обнажену шию, штик на жіночу грудь, що дитину кормить.

Війна!

(Докінчення буде).

УКРАЇНСЬКИЙ БАНК—СПРАВА ЗАГАЛУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

(Надіслана стаття).

Є певні діла, яких одиниця не може довершити. До таких належить між иншими заложення українського банку в Америці.

Звісний банк Моргана, хоч носить імя одного фінансіста, представляє капітал цілої групи людий. Тим більше неможливо одному Українцеви заложити таку інституцію. Навіть певної групи Українців нема, яка могла би заложити свій поважний, національний банк.

Що з того виходить?

Найдальше ідучі в послідовности народні робітники твердять, що в такім випадку нема що загалом думати про заснованнє українського банку в Америці. Є се передівсім люди, що наслідком невдач через цілий ряд літ цілком зневірилось до всякої народної праці. Вони до певної міри мають в тім особисту, егоїстичну ціль на оці, а то сю, що не потребують оправдуватися зі свого неробства. Таких і їм подібних людий нема що брати в рахунок при народній роботі. Хиба з стільки треба з ними числитися, щоби нищити їх пропаґандою.

За те треба зовсім поважно рахуватися з тими, що вірять в удачу, але мають свої думки що до способів праці.

Вертаючи до сказаного на початку, що нема в нас групи Українців, які могли би заложити банк, треба сказати, що весь загал Українців в Америці має заложити український банк. Се треба представити перед очи кождому, хто такими справами займається.

Банк має представляти особисті інтереси людий. Щойно тоді вони радо приступають до такого діла. Американсько-українські бизнесмени ще замалі, щоби могли заложити банк для своїх спільних цілий. Значиться вони не заложать такого підприємства, яке би могло опісля бути на український банк. За те сі бизнесмени можуть мати такий інтерес в заложеню українського банку, який мають прочі Українці. Сей бизнес звязаний в першій мірі з їх зносинами зі старим краєм. Отже особистий інтерес в заложеню банку єсть майже однаковий для всіх.

Се ще не значить, що банк буде приносити однакові зиски для всіх. Хто вложить більше гроша на закупно шерів, сей тим самим буде мати більший дохід, буде мати більший вплив на вибір дирекції, на розділ чистих зисків і т. п. Але він буде мати полагоджувати в банку лише такі орудки, які будуть полагоджувати инші Українці. Ані своєї фабрики не буде він міг заложити при помочи банку, ані будувати зелізниці, ані експльоатувати майни ні розпочинати инших великих підприємств, які звичайно фінансуються великими банками.

Значить український банк буде провадити передівсім такі діла, які виплывають вже з його назви, а які рівночасно представляють інтерес загалу. Тому власне широкий загал українців може мати інтерес в заложеню українського банку.

Який же се інтерес?

Зовсім простий: Від ряду літ нарікається в нас на брак певного способу пересилки гроша до краю, але так, щоб се не лише було звичайним полагодженнєм справи, на повне вдоволенне одиниць, але також з користю для загальної справи. При помочи розумно провадженої пересилки грошевої від наших емігрантів до старого краю ми з Америки можемо дати величезну поміч свому рідному краєви, не роблячи зі себе ніякої жертви. Се таке важне діло, що якби його належито зрозумів український загал в Америці, то мимо теперішної деморалізації на всіх областях народного життя, знайшлися би люди, які далиби навіть добровільні жертви на зорґанізованнє українського банку.

Тимчасом тут не справа жертв, або допомоги милостинею, але звичайний бизнес, який принесе навіть добрі зиски для тих, що стануть співпластиками банку через підписанне та закупно уділів по 125 долярів.

Українець.

НАЙНИЗШІ рати, найліпшу і найскоршу обслугу дістанете висилаючи гроші через наш банк. Нотаріяльний Відділ, Пашпорти, Шифкарти. Від грошевих вкладок платимо 4%.

AMERICAN UNION BANK,
JOHN NEMETH, Pres.
10 East 22nd St., New York City.

Українські музичні рекорди.

Доставляю найрізнородійші музичні рекорди всіх грамофонових компаній. Висилаючий спис усяких рекордів висилаю даром і оплатно. — Достарчаю всякі музичні твори, особливо українські, на ріжні інструменти.

Продаю по дешевих цінах нотний папір і нотні зшитки. — Посередничу в купованню ріжних музичних інструментів і грамофонів. — Достарчаю всякого рода прапори, товариські відзнаки і печатки. — Доставляю ріжні українські книжки. — Маю на складі великий вибір гарних переносних карток: українські типи і красивиди, українські весільні сюжети, ріжні картини з святочними мелодиями, і т. п. Поодинокі картки в цінї від 5 до 15 центів. При більшім замовленню дою нуцдям значний опуст. — Успіхі справи полагоджую ретельно, совісно, чесно і швидко. Звертайтеся до мене з повним довірєм, а всякі письма адресуйте:

MRS. JOSEPH STETKEWICZ, 298 Second St., Jersey City, N. J.

ВАЖНА і НАГЛА СПРАВА
ДО ТИХ, ЩО ПОВЕРТАЮТЬ ДО КРАЮ.

Взивається всіх наших Родичів, котрі їдуть вже тепер до краю або думають в короткій пітяти, щоби в дуже важній справі подали нам сейчас свої і своїх товаришів адреси а отримають дуже важні інформації передовсім в справі паспортів і виїзду, без котрих безусловно не повинні пускати ся в дорогу. Пишіть сейчас на адресу:

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREU,
245 Court Street, Newark, N. J.
80—104

ХОЧЕТЕ
ЇХАТИ ДО СТАРОГО КРАЮ?
ХОЧЕТЕ
СПРОВАДИТИ РОДИНУ З КРАЮ?
ХОЧЕТЕ
ВИСЛАТИ РІДНІ В КРАЮ ГРОШЕВУ ПОМІЧ?
ХОЧЕТЕ
ПЕРЕВЕСТИ ЯКУ СУДОВУ СПРАВУ В СТАРОМУ КРАЮ, ВИРОБИТИ СОБІ ПОВНОВАЛЬСТЬ, КОНТРАКТ КУПНА І ПРОДАЖІ АБО ИНШИЙ ЯКИЙ ДОКУМЕНТ?
ХОЧЕТЕ
ВИРОБИТИ СОБІ ПАШПОРТ?
ТО ПРИХОДІТЬ АБО ПИШІТЬ ДО ОДИНОКОЇ В АМЕРИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ІНСТИТУЦІЇ
АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА.
AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, INC.
30 E. 7-th STREET. NEW YORK, N. Y.

НЕМА ДРУГОГО КРАЩОГО КАЛЄНДАРЯ В АМЕРИЦІ ЯК
КАЛЄНДАР ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ"

Зміст того календаря незвичайно цікавий, з під пера найліпших авторів, і в половині року має однакову вартість.

ЗА ТЕ ЦІНА ЙОГО ЗНИЖЕНА ДО 75 ЦЕНТІВ.

Вистарчить прочитати у нім статті „Державний лад на Західній Области Укр. Нар. Республики" або „Боротьба Українського Народу за волю і незалежність", аби мати образ про хід справ на нашій рідній землі.

Тов. „Просвіта" прислало кількадесять примірників до книгарні „Свободи" і тут можна їх набути.

Замовлення проситься висилати на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

Є. КОЛОМБІНО.

ТРИ МІСЯЦІ В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ РОСІЇ.

(Далі).

Невдача большевиків щодо скасовання приватної торговлі.

Каменев говорив мені самий, що заказати приватну торговлю зовсім неможливо, бо правительство не могло достарчити їди в скількости, потрібній до життя, ані достаточної скількости одіння. Москва споживає денно коло 45,000 пудів збіжа (пуд має 40 російських та 36 американських фунтів) Тимчасом уряд має до розділу лише 30.000 пудів. Недостачих 15,000 пудів достарчають селяни, котрі безправно торгують збіжем. Сільське населенне так добре запашені паперовими грішми, що вони не продадуть нічого за гроші, а за все домагаються чогось в заміну. Міські люди всі якісь апатичні (бездушні) і рівнодушні. Італійцеви вони нагадують полудневих Італійців (полудні Італійці лінивійші, менче проворні, більше недбалі, як Італійці з півночи). Кілько разів сказати про положенне, то вони все відповідають: „Нічево". Тяжко мені сказати, чи ся рівнодушність походить з азійського фаталізму (віри в призначенне) яким відзначаються Москалі, чи з відрази до уряду, чи з недостаточної поживи, муки і смутку. Час у них не має жадної вартости. Люди не звертають уваги на години, дні ані роки. Я скоро перепав себе, що самий почав відзвичаюватися від правильного їдження і правильної праці. Деколи люди працюють усю ніч, а сплють увесь день. Край іде до руїни. Як хто починає жвавійше займатися роботою, то його зараз посуджують, що попав в буржуазні звичаї.

З того, що я бачив в Москві та Петрограді, я міг уже витворити собі погляд на нову політичну і економічну систему, заведену советами в Росії, але я уважав ще своїм обовязком переконатися, як далеко в глуб Росія система зайшла. Москва і Петроград се великі міста, дуже відмінні від решти Росії. Я хотів знати, як широко примінено програми і розпорядження правительства і як їх приймають по других місцевостях. Я хотів побачити, як сі нові умови заводять по менчих містах, я бажав собі пожити хоч короткий, час в маленьких місточках, я хотів переконатися, кілько правди є ріжних донесення большевиків та меншевиків, бо я говорив широко про цілу ситуацію з провідниками обох партій. Тому я постановив піти на село межи селян, та побачити власними очима, як вони рішають те земельне питанне. Я хотів пізнати від самих селян, яке їх відношенне до центрального уряду, та які відносини межи центральним урядом та місцевими владами. Одним словом, я хотів побачити обставини в самім серци сего великого краю. Тому я скористав з одної нагоди і вибрався в подорож долів рікою Волгою, найбільшою рікою в Росії, що плив з півночи на полудне, і є сплавна на просторі більше як 2000 миль. Ми прилучилися до групки делеґатів, котрі прибули до Москви на зїзд Третого Інтернаціоналу. Се була мальовнича група людий з ріжними народними строями і розмавляючих ріжними мовами.

Що остало з Нижнього Новгорода.

Ми всіли на спеціяльний поїзд і поїхали ним аж до міста Нижнього Новгорода, де на нас ждав корабель, щоби повезти нас в дальшу дорогу. Колись Нижний Новгород був важним торговельним осередком. Його величаві ярмарки та купці славні на весь світ. Все те пропало без сліду. Його гарні склепи замкнено. Його великі торговельні галі стоять мовчки. Місто розслілося на узбочах горба що спадає до ріки Волги. Місто подібне на другі московські міста. Як де инде так і тут, всяка звичайна публична служба стала, а місто опущене, хоч число мешканців виносить тепер більше, як давнійше, бо в ньому живе богато втікачів з Москви і других міст, а їди дуже дало.

Недалеко від Нижного Новгорода лежить місто Сормово, місцевість славна з будови доток, в котрій направляли і будували річну фльоту ріки Волги. По коротній подорожи лодкою, попиханою веслами, ми заїхали на місце. Ми увійшли до великої фабрики, де працювало 12.000 людий навіть тепер, і перебули кілька годин, оглядаючи докладно все, що можна було бачити. Сі варстати будови кораблів є досконалі під кождим зглядом, від своєї стальовні аж до фабрики для валковання аркушів зелізза та витягання дроту. Вони вповні самовистарчаючі, то значить, в них можна виробити все, що лежить в обсягу роботи сеї фабрики, і то без помочі другої фабрики. Нині все: сталеві печи, фабрика до валкованя зелізза, та дороги поламикані. Одинока часть варстатів, котра працювала, се фабрика до виточування дерева та фабрика до направи кітлів, котрі заняті направо зелізничих возів. Я бачив там також, як будували „тенк". При тім всім працює рішучо за богато робітників. Правда, як робітників закликали на публичні збори в фабриці, то се виглядало величаво. Кілько панів говорило до них зі запалом і красномовно а потім затягнули пісню. Лише кілька хриплих голосів підхопило ноту; лише кілька рук піднялося, як піддавали підголосованне резолюцію на наше привитанне. Се море блідих, виголоднілих лиць вражило мене так сумно своїм образом голоду, голоду, котрий прийшов до нас, щоби сповнити службу з чемности, що як я вийшов з фабрики, моє серце топилося з жалю і сльози співчуття тиснулися мені на очи. Що за муки! Що за жертви! Що за нужда!

(Конець буде).

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Заходом „Комітету Злучених Товариств помочі Україні" в Нюарку відбудуться ЗБОРИ українських товариств в Нюарку дня 17. цвітня о год. 2. пополудни в галі Робітничого Дому при Бекон Стр., в справі протесту проти окупації Галичини Польщею і матеріяльної помочі старому краєви. На зборах буде промовляти М. Січинський. Всіх членів товариств запрошує

Комітет.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ
В СПРАВІ НЕСЕННЯ ПОМОЧИ СТАРОМУ КРАЄВІ
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 17. ЦВІТНЯ
о годині 3-тій пополудни в гали Українського Народного Дому,
363 St. Paul's Avenue,
Jersey City, N. J.

ЯК ЇДЕТЕ ДО КРАЮ
так їдьте тільки через одиноку українську інституцію що є офіціяльним репрезентантом всіх корабельних ліній в Америці
АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО
Шифкарту продамо вам по цінї компанійній, на стації в Ню Йорку наш чоловік буде на вас чекати, продамо вам шифкарту на добрий корабель, заасекуруємо ваші куфри аж до самого вашого села або міста; одним словом, обслужимо вас чесно і совістно. За нашу чесну обслугу посвідчать вам тисячі Українців, знакомі тих що поїхали до краю.
СПРОВАДИТИ РОДИНУ З КРАЮ ми вам поможемо за помочию наших представителів в краю. Продамо вам шифкарту і подамо вам правдиві інформації.
ГРОШІ РОДИНІ ДО КРАЮ ми перешлемо вам через український ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ІПОТЕЧНИЙ у Львові скоро і під повною гарандією. Підпираймо українські інституції і памятаймо на клич „Свій до свого". По близші інформації приходіть або адресуйте:
AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.
520 E. 6th Street 322 N. 8th Street
NEW YORK, N. Y. PHILADELPHIA, PA.
Головний офіс. Філія.
А. Пашук, през. Марія Тиханська, секр.

МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. МИХАЇЛА
Коли Ви недужі на яку скірну недугу, немічні на силах, як маєте ревматизм, нечисту кров, сверблячку тіла, катар жолудка (наслідник), конвульсії (падучу хоробу), кашель, перестуду, внутрішні болі від подвигання, або коли дбаєте про красу Вашого тіла і потребуєте лік на поріст волося, вусів, або для усунення волося, пофарбовання сивого волося, зроблення лиця гарним або взагалі на всі инші недуги, а хочете мати ґварантовану пораду і добру медицину, то опишіть нам зараз Вашу недугу а наші знатоки медицини Вам поможуть Жадайте катальоґу:
ST. MICHAEL MEDICINE CO, INC.
CARLSTADT, N. J. Dep. D.

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ
вчіть нівного ремесла від автомобільового. Я є з краю довголітний і добрий механік і шофер в Америці. Хто вивчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні во всі часи. Зважте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Учиваєть до науки всі найновійші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадьтеся з нами. Офіс отворений і в неділі.
Записуйтеся до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації ваш офіс отворений в неділі до 12. г. в пол. Пишіть по катальоґ
ARMY AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

НЕ ДИВО
що слабої будови люде легко підпадають недугам, або з хорим жолудком це є в стані набути тілесної енерґії і здорової крови.
БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО
додасть вам здорової крови здоровий жалудок, тілесну силу і енерґію до поконання немочи. Зробить вас черствим, додасть вам охоти до їди, і до праці і в той спосіб допоможе вам добитись добробуту.
БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО
Дістанете його в кождій ліпшій аптиці і ґроснрі.
—: ЦІНА :—
1 фляшка $1.50, 6 фляшок $7.50
12 фляшок $14.00
Настоюйте на тім, щоби дістати лиш те одиноке правдиве і оригінальне, котре виробляє:
BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton Pa.

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА
Яку то велику радість приносить Вам цей торжественний день Святої Пасхи. Кождий з Вас старається упримнити собі цей день великого торжества, та постарайтеся упримнити цей великий і святочний день ВОСКРЕСЕНЯ і своїм Рідним в Старім Краю.
Не відкладайте, а посилайте зараз цей родина Ваша має доказ Вашої дбайливости. Щоби Ваша Родина дістала гроші на ВЕЛИКОДНІ СВЯТА посилайте.
ТЕЛЕГРАФІЧНО
НАЙБІЛЬШИЙ СЛАВЯНСЬКИЙ БАНК В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ
BOSAK STATE BANK
SCRANTON, PA.
ВИШЛЕ ВАМ ГРОШІ для Вашої Родини до Старого Краю і до всіх частей світа по найнизшим курсі.
ВИМІНИТЬ І КУПИТЬ гроші других держав хто цего собі бажає, найтаньше і без визиску.
ПРОДАСТЬ ВАМ ШИФКАРТИ на найліпші кораблі, коли хочете їхати до краю.
ПОМОЖЕ ВАМ СПРОВАДИТИ родину з краю і дасть Вам всяку пораду в тій справі.
ПОЛАГОДИТЬ ВАМ ВСЯКІ СПРАВИ, що входять в обсяг нотаріяльної канцелярії совісно і вдоволяючо.
ПОРАДА ДАРМО.
Пишіть до нас по всякого рода інформації або зайдіть до нас особито, а переконаєтеся о нашій чесній і точній обслузі.
BOSAK STATE BANK, Scranton, Pa.

Старі методи вареня не є економічні

ЩАДІТЬ УЖИВАЮЧИ МАЗОЛЮ.

Кожда господиня знає о сім, що найбільшу втрату при вареню поносить через викиданне омасти, яка при смаженню перейшла запахом риби, цибулі і других варив.

Ся втрата сама виносить богато тисячів долярів. В кождім домі, по великій Америці, де вживають старої методи вареня, мусять поділяти сю шкоду. Причиною того, що всяка омаста і товщ приймає в себе запах і смак варив на них смажених (що чинить всяку товщ нежужиточною до поновного ужитку), є те, що сі товщи не дадуться огріти до такої міри, щоб не приймали запах смаженої на них страви. Вони скоро спалюються.

Господині, котрі варять новітним способом, уживаючи Мазолю, уникають такої втрати. Страви на ній скоро випікаються і сейчас покриваються поволокою. Се недопускає, щоб запах страви змішався з товщем і на оборот.

Коли уживаєте Мазолю до смаження, нічого з цеї не тратите. Ся сама омаста повторена при других смаженях, може бути ужита до останної дрібки. Се дає Мазолі прикмету найлїпшої варивної омасти.

Всі лїпші грошері і склепи деликатесів продають Мазолю в найітах, квартах, півгальонах і гальонах.

ГАРАНТУЄМО:
Коли ви не є вповні задоволені якістю й економією Мазолі, ваш грошерник зверне вам гроші.

CORN PRODUCTS REFINING COMPANY,
17 Battery Place, New York.

ОСТАЄТЕ В АМЕРИЦІ ЧИ ВЕРТАЄТЕ ДО КРАЮ

Найважнїйшою річию, щобисьте се зробили як найлучше і з найбільшою для Вас і для Вашої родини користю. Маєте намір остати в Америці чи виїхати до краю, маєте намір сповадити тут родину і утримати собі житє в Америці чи задумуєте завести господарку в краю маєте намір набути собі дещо певного і доброго тут або в краю, маєте які справи до переведеня в Америці або в краю, — ставайте до нашого Товариства Помочи Еміґрантам — надійте Ваше бажанє в одержанє від нашого Товариства Помочи Еміґрантам є дати нашим людям у всім чесну пораду і ретельну услугу. — На відповідь треба долучити 2 центову марку. Адресуйте так:

IMMIGRANT AID COMPANY, Inc., 49 East 7th Street, New York City.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ.

Нашо бюро як агентурне купиднїйше шифкарти як і наиновійша продажа шифкарт на 4-поминові пароходи прямо до ЛЬВОВА, КРАКОВА або ЧЕРНОВЕЦЬ. Паспорти виробляємо ДАРОМ. Гроші пересилаємо до ГАЛИЧИНИ, БУКОВИНИ та УКРАЇНИ почтою або телеграфом. Пишіть сейчас або зголошуйтесь особисто:

Ukrainian Travel Bureau, 136 EAST 42nd ST., NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Оснований перед 30 роками

The State Bank

(КРАСНИЙ БАНК).

374-8 Grand St., New York, N. Y.

СТАН МАЄТКОВИЙ ПОВИСШЕ $35,000,000.

Є богато причин задля яких Ваші банкові потреби можуть бути полагоджувані через Стейт Банк, 374-8 Ґранд Ст., Ню Йорк.

The State Bank не є приватним підприємством, але банком, чартерованим правительством.

The State Bank є членом New York Clearing House, котре є стовпом найбільших банків в Америці.

The State Bank має поновсіи 110,000 депонентів з міх яких є слідуючі:
Містовий Уряд міста Ню Йорку
Стейтовий Уряд стейту Ню Йорк
Почтові Щадничі вкладки.

The State Bank є одним з найбільших банків в Зучених Державах, якого обслугу поручає горожанський Комітет зі Львова, який з'єднав собі добру репутацію у банків тут і поза границями Сеї держави за сваре і безпечне виконуванє поручених йому справ, і його грошові переказки і драфти приймають і цінять всі банки в Европі.

Складайте свої ощадности в The State Bank

Користайте з проценту, який нарости на Ваших грошах, а рівночасно забезпечите себе, від всякої шкоди.

Висилайте гроші до Ваших родин через Стейтовий Банк по найлїпших дешевих курсі, і будьте певні, що вони дістануть їх скоро.

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ продаються по низьких цінах, до міст і представителями найбільших кораблевих компаній в світі. Поради для осягненя ПАШПОРТІВ дається даром. Коли хочете, щоби обслужено Вас добре, прийдіть особисто або пишіть до:

THE STATE BANK,
374-8 Grand St., New York City.

ПРОТЕСТ РОСІЙСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Ряд російських соціялістичних провідників вислав до британських робітників та членів робітничої делеґації до Росиї листа, в котрім роблять цілу низку закидів большевицькому урядови, щодо переслідуваня російських соціялістів та робітників.

Вони закидають совєтському урядови, що він визнив та убивав визначних соціялістичних діячів лише за те, що вони заявляли противниками большевицької теорії, що вони поволили собі на критику большевицького правительства та діяльности комуністичної партії.

Межи людьми, переслідуваними большевицьким урядом, лист вичисляє добре знаних діячів робітничого руху, котрі брали довгу та неустрашиму діяльність в боротьбі проти царського уряду, котрі пересиділи довгі та тяжкі роки в тюрмах та на засланю, а котрі займали визначне місце в російськім юнійнім русі. Зпоміжи них лист вичисляє: товариша Ф. Дана, члена центрального комітету російської соціял-демократичної робітничої партії, одного з найстарших членів сеї партії, котрого большевики заслали з Москви до Перми; товаришів Трояновського та Далїна, двох членів центрального комітету соціял-демократичної партії, котрих большевики заприторили в тюрму в Москві; всіх членів виконавчого комітету московської юнії друкарів, на котрих чолї стояв товариш Девяткін, а котрих большевики заарештували і котрих юнію розвязали; всіх членів сеї друкарської юнії, котрих большевики переслідують арештами та розстрілами за те, що вони запротестували проти переслідування юнії страйком; Виктора Чернова, члена центрального комітету соціялістично-революційної партії, котрий говорив на зборах юнії московських друкарів в присутности делеґатів анґлійської робітничої делеґації, котрого зате хотіла арештувати Чрезвичайка, а котрий і до тепер укриваєтьця перед арештом (не могучи найти його, большевики арештували його жену та дві дочки, з котрих одна має 17 літ, а другa 10); товариша Абрамовича, члена центрального комітету соціял-демократичної партії, котрий витав анґлійську робітничу делеґацію на зборах московського совету, а котрого прогнано зі совету за те, що він представив в тій своїй промові перед анґлійськими робітниками в правдивім світлі невідрадне положенне російських робітників під правлінєм совєтів.

Лист каже, що низка таких фактів не має кінця, і каже, що анґлійські робітники, що брали участь в делеґації до Москви, по части також відповідальні за ті відносини, бо вони не відслонили повної правди про совєтську Росію, але виступали безусловно проти блокади Росії та інтервенції.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подвоєм у них точок програм, котрі всїм бажаючим участь і без ловких покликів).

Цїна одної стрічки 10 центів.

ПОЗІР ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА.
В СУБОТУ, 16. ЦВІТНЯ С. Р.

Тов. „Січ", вул. 43 Січової Організації відограє пораз перший в Філядельфії драму в 4-ох діях зі співами, Богобочного п. а.

МАТИ НАЙМИЧКА.

в Marcantile Hall, 940 N. Franklin St.

Початок точно о годині 8-ій вечером.

Вступ: 75, 50 і 35 центів.

Співи будуть виконані при співачати української музики під управою загально знаного Вам і улюбленого професора музики п. П. Колчинськи.

Отже проситься як місцевих так і позамісцевих Українців прибути як найчисленїйше на се так величаве як також поучаюче представленє. За вдоволенє ручить

87 ТОВАРИСТВО.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення меншійсі не приймаємо. — За кождоразове оголошенє вимагається 10 центів за стрічку (5 слів) на одно поміщеня, за більше разів належ відповідний опуст. Дворазове оголошенє в 5 стрічки $1.00.—

ПЕТРО БАРАН зволить зголоситися до адвоката «Свободи» по два листи від Анни Баранівної з Перемишля. 2

Федь Стефанович Васильченко, родом з м. Костятинова, Роменського повіту, Полтавської ґубернії, перебуваючий з українськими бженцями в Кишеневі в Бесарабії, з фаху слюсар-механік, прохає сею дорогою майстрів тогож фаху, щоб йому пошукали матеріяльно перебратися в Америку а він зобовязується по прибутю вірно працювати для свого добродїля, а коли би виїхати його з звязки в війську остав. Адреса: FED STEPANOWICZ WASYLCZENKO, Kwatyra Ukrainskych Bizenciw, Kiszenew, Besarabia, Rumenia. 87

ПРОДАМ дешево ґроссерию і буфетню в добрім місци, між Українцями і Славянами; бізнес старий і богатий в костюмери. Уряджене в добрім стані. Голоситись до штору: 38½ Greene St., Jersey City, N. J. 87,8,9

ПРОДАМ дешево сейчас форнічи на три кімнати, в добрім стані, з причини виїзду до краю. Голоситись до: M. SEMENCHUK, 362 Grand Street, Jersey City, N. J. 86,8

НА ПРОДАЖ буфетня і ґроссерия, між нашими людьми і Славянами, бізнес добре розвинений, уладженє шторове в добрім стані. Цїна дуже тупа. Причина продажи виїзд на фарму. Бажаючі інформації дістати можна в штори під ч. 70 Morris St., Jersey City, N. J. 86-88

ФАРМИ! Фарма 150 акрів, сад овочевий, новий дім з 10 кімнат, вода в хаті, добра біня, сайто, курник, комора і другі забудованя; 8 коров; 2 гарні коні, 50 курий, 1½ милї від міста. Цїна $4.000, вплати $2.000. Є ще і другі лепші і добрі фарми. Голоситись до: M. PISARKO, 92 Avenue A, cor. 6th St., New York, N. Y. 86-91

ВЕЛИКА НАГОДА

для всїх музикантів, котрі грають і тих, що ще учаться грати.

Щоби між нашими Українцями розвинулась красше музика, я постановив переслати кождому ТЕОРІЮ МУЗИКИ задармо. Той хто буде посїдав сю ТЕОРІЮ буде мі транспирувати ноти і буде мі розписувати їх для музики і т. и. Интересованих проситься писати, залучаючи 10 цит. на відповідь. Моя адреса: 87-89

BOX 80, c.o GERMANUS,
97 MERCER ST., NEWARK, N. J.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

1) 112 акрова, 50 акрів до орання, решта пасовиско і лїс, добрий дім, стайня і возівня, 10 дійних коров, 1 бугай, 4 телят, стадо курей, 2 коні, возя, упряж, машинерія, все продаєсь з фармою; є також на продаж новий автомобіль. Цїна $6.2000, половина вплати. $5.200 (без автомобіля).

2) 65 акрова фарма, половина орної землї, решта пасовиско і лїс, будинки в добрім станї, 7 коров, 2 коні, кури і знаряди, які суть на фармі, школа і костел на фармі. Цїна $4.200, половина вплати, решта на лїтні сплати. Є тут ще другі фарми до вибору. Голоситись на адресу: 86-87

O. CZAJKA,
Box 185, Boonville, N. J.

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Годинн урядові від 4 до 8 пополудни кождого дня, окрім неділь і свят. 66

СЬОГОДНЯ ВЕЧЕРОМ

напишіть до нас а ми вишлемо Вам пробну лекцію і подробиці о тім як ми ґарантуємо заочно вивчити Вас читати, писати і говорити по анґлійськи. Жіночи в Америці Він повинні вміти анґлійський язик, бо без того всі двері є зачинені. Вивчитесь у нас сеї мови протягом 3 місяців через почту. Пишіть до нас ще нині і прийдіть 10 цит. грішми або марками на відповідь. Приймаємо і канадійські. 05-07

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

ВДАВАЙТЕСЬ ЛИШЕ ДО СУМЛИННИХ АДВОКАТІВ ПАТЕНТОВИХ!

Наша Кровіка для винахідників стережеться тільки кривдити винахідника, хоронить перед надуживтем, дає раду і поміч, радить „Що винайти", як охоронити винахід, як вишукати і заинтересувати купця. Предлагати лише: $35 річно. Безплатний нумер даром хто сейчас напише до: THE INVESTORS PUBLISHING COMPANY, 785 Washington St., New York City. 81чс

ГРОШІ пересилаємо найскорше і по найлїпшім курсі.

ШИФКАРТИ до краю і з краю, на найлїпших почтових кораблях з окремими каютами.

ПАСПОРТИ і справи нотарільні. Від довозиня платимо 4 процент річно.

ТОМУ користайте з чесної і ретельної обслуги і удавайтесь до:

EMIL KISS, BANKER
133 SECOND AVENUE,
NEW YORK, N. Y.

БОЛГАРОКРОВНИЙ ЧАЙ ПОМАГАЄ ХОРИМ.

Лікарі й аптикарі рекомендують цей славний кровний чай на скріпленя жолудка, утроби, нирок і на прочищенє кровоти. 81,7,93

Уживайте його горячим, щоби усунути перестуду і недопустити до ангоженяи або запаленя. Болгарокровний Чай продається всюди по аптиках, або ми вишлемо вам почтою велику родинну пачку за $1.25, або три за $3.15, або шість за $5.25. Адресуйте: H. H. Von Schlick, President, Marvel Products Company, 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
115 Avenue A, NEW YORK, N. Y.

НА СВЯТА ДО СТАРОГО КРАЮ

через

ГАМБУРГ, БРЕМЕН, АНТВЕРП І РОТЕРДАМ

найлучше їхати тепер поспішними кораблями, тому, кождий відїжджаючий до старого краю, повинен вже тепер шифкарту замовити.

ШИФКАРТИ

до краю і з краю, сповідаємо стисло по цїні поміщаючій, на всї головні лїнії.

ПАШПОРТИ

виробляємо кождому в кількох днях. За куфри ґварантуємо аж до самого дому.

ПРЕВНИХ

зі старого краю, спровадженує за посередництвом наших представників у Львові, Перемишлі і Станиславові, також виробляємо всї потрібні документи.

ГРОШІ

до старого краю висилаємо скоро і по найнизшім курсі, почтою, долярами, чеками і телеграфічно, під повною ґарантією і вітальністю. По інформації, просимо писати або зголоситись особисто лише до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

KI-MOIDS
(в табличках або зернисті)
ПРОТИ НЕСТРАВНОСТИ
Бойти сухі на язик або в теплій або зимній воді.
СКОРА ПОМІЧ!
Цїна: 25-50-75 цент.
Продуковані через Scott & Bowne витворі
SCOTTS EMULSION 13

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА
АПТИКА І ДРОГУЕРІЯ
МИХАЙЛО УГОРЧАК,
(Давнїйше С. J. McCloskey)
210 Washington St., cor. Sussex St.
Jersey City, N. J.
Приладжує ліки після лїкарських рецепт скоро, сумлїнно і по умірованій цїні. Має на складі великий засіб ріжнородних зел і корінів, всї американські і заграничні питентовані ліки, масти, пілї і т. и., великий вибір перфум, мудрів і других косметиків і взагалі все, що входить в обсяг аптики і дрогуерії. Морожене і Сода.
Досвідчена практика і фахові дипломи дають можливість пересуду і порукуу сумлїнної, скорої і точної обслуги. 1074—
Отворене кождого дня в тижни крім чисто неділї і свята від 8-ої год. рано до 11-ої вечер.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.
Для ослаблених мущин.
Потребуєте післати нам лише 50 центів.
Ослаблені мущини як також нервові, шлемуть радикально Трйа на все вилїчені через ужите средства NOVO. Се можна сказати чудодійне средство, що вилїчило все чисто нервові слабости. Ви не будете більше мати нервове ослаблене, тоді страти силу, кості мезлянки, головні болї і ноги, біль голови, шум, дисперсію, слабість шрок або ниці недуги кашлу уриноту, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се робить друг то лїстаєте здоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно коротшім часї, пробить Вас цілим здоровим і щасливим, так що будете мені уміти всякі прикмости житя. На доказ і для переконаня Вас о сім, що NOVO средство се дійсно здїлає, вишлемо Вам ДАРОМ таку силкову тестову средства, що Вам ставе на 15 днів, якби прийняте нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або готівкою на оплачене почтової пересилки і опакованє. Просимо звернути увагу на се, що се не мала пробна пачка, але комплетний здїлає, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто літературе на лїчене. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпровочно, надписуючи чвісмес, в ній Ви читали се оголошенє а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство.
NOVO COMPANY, Dept. 23,
Box 33, Brooklyn, N. Y.

УЖИВСЧИК в одним з найлїпших домашних ліків і певним средством проти ревматизму, болїв плечий, колена і болїв грудий. Є помічне на болї голови, як також в студу у руч і ніг, на легкий паралїж кирку, болї горла і зубів. СЕРД ЛИК є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.
Відносїть ся до генерального аґента, залучаючи 3-центову марку на відповідь. 38чс
МІКЕ FEDAW,
3-WASHINGTON AVE.
HASTING ON HUDSON, N. Y.
КРАСА Є БОГАТСТВОМ ПАМЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ ПАНЇ І ЖІНКИ.

БЕРИ ПРИКЛАД З НИХ.
Кілька тижнїв тому, відобразилисмо слідуюче: Гарвей Ґрінфілд Міне, Mich.: „Дякую Вам щиро за Ваші лїкарства. Богато лїт був я хорий і страшним недугу на відзначаючи мого здоровля. Кілька одиноких заяв з Братів Трінера Гірке Вино, чув я, що се є одиноке лїкарство для мене, а тепер прийшов я цїлковито до здоровля. Моя жена теж терпіла на ревматизм протягом десять лїт, лїстала також вилїчена від сих тортур по ужитю двох 1 пів бутельок Трінера Лїнімєнту. Цїлкого поручаю лїкарства Трінера кождому. З поважанієм, Philip Serp". Тут маєте факти, як що потребуєте відповідного лїкарства, послухайте своєї ближчої родини, котрі перебрали в найлїпшім здоровлю і горячо відпоручують те, що їм так свїдло помогло. Трінера Гірке Вино є неоцїнимим в долїгливости зволудковім, як слабий апетит, затвердженє, біль голови, загальне ослабленє і т. и. Трінера Лїнімент є незаводним лїкарством ревматизм, неврал ґію, ломбаґо, запалення і т. и. Тільки спитайтеся Вашого аптикаря або спроданї медицини лишень з лїкарства Трінера а не принимайте імітацїї. JOSEPH TRINER COMPANY, Chicago, Ill. New York representative: 340 E. 71st St.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділї і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493. 1вчс

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9 вечер, в неділї до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лїчить успішно недуги мущин, женщин і дїтий. 1в,ч,с
Найсовершенїйші електричні апарати

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
204 — 2nd AVENUE,
(между 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ.
Вчіть ся АКУШЕРІЇ в нашій школі або в своїй хаті від нашою дирекцією, старанна, цїлковита і скора наука; приймаєть кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛОМ. АДРЕСУВАТИ: International School of Midwifery, Inc., Dr. N. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Телефон: Stuyvesant 933.

Dr. ZINS.
СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи.
Має 25-лїтну практику в „Ню Йорк Пост Ґрадуєйт Госпіталї" і „Дімон Гомінс Госпіталї" в Бал.
Лїкарські Години Дерож.
Від: від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.
110 East 16th St. N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
Перший Український Хиропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лїчить ріжні задавнені хороби так
МУЩИН ЖЕ ЖЕНЩИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street.
Понедїлок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер. В неділї від 10. до 1. Нюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Av. (cor. Court St., коло церкви)
Вівторок, четвер і субота від 10 рано до 8. вечер. 8вчс

НЕДУГИ МУЩИН
DR. KOLER
638 PENN AVENUE,
PITTSBURGH, PA.
Говорить по українськи.
Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 28 лїт досвіду у лїченю мущин. Голоситься особисто, зовсїм не лїчу. Години приняття: від 9. рано до 8. веч., в неділї від 9. до 2. попол.

SANTAL CAPSULES MIDY
СКОРА ПОМІЧ
на катар мікурн і течі.
Лекше і успішне.
Кождаа капсула означена MIDY
Стерегіться відробіть.

R. J. GLICK
АГЕНТ
АСЕКУРАЦИЙНИЙ ВІД ОГНЯ.
Офіс находить ся в
WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.